

Ўлегерлик чўмдемелдерди ылгаарыла практикалык ишти өткүреринин аайы

1. Лирикалык чўмдемелди ылгаарынын аайы

1. Ўлгердин ады, авторы, бичилген жылы, өйи, кемге учурлалганы:

2. Ўлгердин учуры ла кеби:

а) чўмдемелдин тургузылганы;

б) лирикалык сўр-кебер;

в) кееркедим эп-аргалары;

г) ўлгердин кебинин анылузы: мадак, кўўлт, уйгаштыру;

д) ўлгердин темазы ла төс шўўлтези.

3. Поэтикалык лексика.

4. Морфология ла синтаксистин эп-аргаларын тузаланганы.

5. Ўлгердин жанрлык анылузы.

6. Литературалык айалга.

2. Ўлгерди ылгаарынын планы

Ўлгерде кандый кўўн-тап салынган. ўлгердин учына чыгара бичиичинин кўўн-санаазы кубулат па, кубулып турган болзо, кандый сөстөрдin болужыла слер оны сезедигер.

Ўлгерде конфликт бар ба? Бар болзо, онын јакшы ла јаман темдектерин керелеген сөстөрдin чыгарыгар.

Ассоциациялык ла фонетикалык колбуны көргүскен сөстөрдin ле сөсколбуларды табыгар.

Кандый мадакта кульминацияны темдектеерге јараар; ўлгерде чечилге бар ба, бар болзо, кандый.

3. Ўлгерлик јолдыкты ылгаарынын планы

Ўлгерде кандый јолдык өскө јолдыктарга ийде берет ле оны учурлу јолдык деп темдектегедий. Баштапкы јолдыктын учуры (ўлгерди бичиирде, бичиичинин јўрегинде кандый кожон ойногон деп билдирет);

ўлгерде калганчы јолдыктын учуры. ўлгерди божодорында поэтке кандый сөстөр эн учурлу деп билдирген;

ўлгерде табыштардын учуры;

ўлгердин өни;

үлгерде ойдин кеми (өткөн ой, эмдиги ой, келер ой);

телкемнин кеми (чындык ла астральный);

бичиичинин күүн-табы (ачык, туйук), кычыраачыга айса чике кемге де баштанганы;

үлгердин композициязынын аңылузы;

үлгердин жанры (философиялык күүн-тапту үлгер, элегия, ода, басня, баллада, поэма, кожон, сонет);

литературалык ууламжы (темдектеер арга бар болзо);

кееркедим эп-аргалар (түндештирү, метафора, аллитерация, оксюморон ло о.ö.);

кычыраачынын санаа-шүүлтези;

үлгер кандый учуралла колбулу бичилгенин, бичилген жылын, айалгазын, јерин темдектеери;

бичиичинин јайаандык ижинде үлгердин учуры, бу үлгерге түней үлгерлер ондо бар ба; бу үлгерди өскө кандый бичиичинин үлгериле түнейлештирер арга бар.

4. Үлгерди ылгаарынын схемазы

Кире бөлүк

Бичилген жылы, биографиялык јартамал;

жанрлык аңылузы;

үлгердин учуры ла кеби

Аныланган тема;

үлгердин төс учуры;

үлгердин эмоциялык јурамалы;

кандый күүн-тап темдектелген (текши (общественный), алдынан (личный));

сүр-кеберлердин тургузылганы, бой-бойыла колбузы;

кееркедим эп-аргалары;

синтаксикалык, фонетикалык эп-аргалар;

үлгердин күүлти, уйгаштырулардын тургузылганы, онын бүдүмдери, мадак, онын аңылузы.

5. Лингвистикалык ылгамал

1. Литературанын бүдүми: эпос, лирика, драма

2. Жанр, онын аңылузы.

3. Чүмдемелдин темазы ла төс шүүлтези.

4. Чүмдемелдин композициязы.

5. Мадактын учуры, тургузылганы, бажы ла учы, үлгердин күүлти

6. Ылгамал:

а) поэтикалык фонетика;

б) поэтикалык морфология (кандый куучын-эрмектин бөлүктөри тузаланылган, ненин учун; сөстөрдүн турган бүдүми, глаголдордун өйлөри, олордун эренис ле ылганаачыла колбузы; жарталгыштардын ла кубулбастардын учуры, адалгыштарды ла глаголдорды жартаган колбузы);

в) поэтикалык синтаксис (тегин ле колболу эрмектер, колболу эрмектердин бүдүмдери, колбоочылардын учуры, сөстөрдүн учуры, бой-бойыла колбошканы ла турган айы, тегин эрмектердин бүдүмдери ле айдылар учуры);

г) куучын-эрмектин кееркедими (көчүрө учурлу сөстөр, кееркедим эп-аргалар, мары);

д) бичиичинин алдынан тилинин аңылузы (фразеологизмдер, неологизмдер, жаантайын тузаланып турман текши сөстөр ле о.ө.).